

KAYNAK

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

*Dünyada ve Türkiye-
de petrol ve cihan
ekonomisindeki rolleri*

Dr. Reşat İzbirak

Efe

(Şiir)

Ali Özler

*Coğrafi bakımdan
Balıkesir şehri ve
bölgesi*

Besim Darkot

*Zafer iki perdelik
milli facia*

Suat Canvaner

Babamla ilk gezim

Emin Faik

CİLT

9

Sayı: 101

19 - Haziran - 1941

Evimizin Neşrettiği

KİTAPLAR

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler,
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık,
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Bal kesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir şehir hayatı,
- 16) — Köylü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs,
- 18) — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.
- 19) — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.
- 20) — Balıkesir ve civarında Yürük ve Türkmenler
- 22) — Türkiyede Su ve Ağaç meselesi
- 23) — Uygurlar ve Uygur Medeniyeti

İYESİ

T. F. SILAY

KAYNAK

BALIKESİR HALKEVİ

Yayın Direktörü

ABDİ

Ağabeyoğlu

SAYI: 101

19 - 6 - 1941

YIL: 9

Dünyada ve Türkiyede petrol ve Cihan ekonomisindeki rolleri

Yazan: Dr. Reşad İzbirak

— II —

2 — Petrolün diğer teşekkülüne, umumiyetle kimyagerler tarafından kabul edilen gayri uzvi menşesine gelince :

Buda kuvvetli nazariyelerle te'kid edilmekte ve petrol idrokarbür'lerinin arzın derinliklerinde meydana gelen ve sadece kışrın derinliklerinde tabii bir şekilde mevcut bulunan kimyevi teamüllerle meydana gelmiş bulunduğunu isbat etmektedir. Bu teamüller, indifâlarla beraber intişar eden gazları meydana getiren hadiseler şeklinde vakî olur. Bunu isbat eder mahiyette ve indifa sahaları ile alakadar petrol veya asfalt mıntakaları bulunduğunu gösteren delillerde vardır. Bunlardan meselâ: Bere zilya kıyılarına yakın Trinidad adasındaki «Asfalt gölü» zikrolunabilir. Filhakika dört bin kilometre murabbî mesahasında ve yerine göre yüz metrelik derinlikleri ihtiva eden bu göl, su yerine asfaltla doludur. Buradan mayi asfalt indifa etmekte ve soğumuş asfalt üzerine yayılarak sert bir bitüm'lu madde

meydana gemektedir. Göl muhteviyatının takriben % 40 ı safi bitüm, % 30 ı su ve diğer % 30 ı mineral parçalarından müteşekkildir. bu madde kazma çıkarılarak tasfiyehanelerde temizlenme neticesinde % 55 bitümden ve % 45 i mineral mervaddan ibaret bir nevi asfalt elde edilmekte, damlar ve yollar bununla döşenmektedir. Elli yıldanberi buradan beş milyon ton asfalt istihsal olduğu halde gölün seviyesi ancak üç metre azalmıştır. Hulasa petrol rolleri menşesi ve teşekkülleri için ileri sürülen pek muhtelif nazariyeler birbirlerini tamamlamakta ve muhtelif petrol bölgelerine göre, yer yer bu teşekkül tarzlarından biri ön safda gelmektedir. Diğer taraftan petrol yataklarına gelince: Bu cisim mayi olduğundan ve ihtiva ettiği gazlardan dolayı yer değiştirmesi hassasına malik olduğu için, ufak bir çatlak veya yarık, kabili nüfuz bir tabaka bulur bulmaz hemen oraya doğru yer değiştirir. Yani

teşekkül ettiği yerde kalmayıp toplanmasına müsaid başka yerlere gidip yerleşir. Bu sebeple petrol birikmesine uygun veya petrol bulma şartlarını haiz bir arazi bünyesi bazan menfi bir netice verebilir. Ve böylece, bazı kerre bir petrol sızıntısının bulunduğu yere sondaj yapıldığı zaman hemen hiç bir petrol çıkmadığı görülür. Petrol, o bölgenin her hangi bir istikametinde, bir kaç kilometre uzağında bulunabilir. Petrol aramak ve bulmak çok güç, bahalı, esaslı Jeolojik tedkiklere muhtaç ve fakat yine neticesi meşkûk bir iştir. Büyük emeklerle yapılan sondajlarda petrol bulma imkânları takriben 10 kuyuda 1 kuyu olarak görülmektedir. Bütün Jeoloji ve Jeofizik bilgilerini birleştirdikten sonra bile yapılan sondajlar tam katıyyetle müsbet bir neticeye varamamıştır. 1939 da Amerika Birleşik devletlerinde açılan 2600 kuyudan ancak 270 tanesi, yani takriben % 10 nunda petrol bulunmuş, diğerleri boş çıkmıştır. Bizde altı senelik uzun, yorucu ve masraflı araştırmalardan sonra Siird havalisinde petrol bulundu Buraya 600 ton ağırlığında sondaj alat ve makineleri sevk olunmuş, bunların taşınması ve kurulması sadece iki ay sürmüştür. Sondaja başlandıktan ancak dokuz ay sonra kuyunun 1050 metre derinliğinde petrol bulunabilmiştir. Uzun ve masraflı sondajlardan sonra müsbet netice alınsa ve petrol kuyuları açılrsa bile yine ihtiyatlı davranmak lâzımgelir. Çünkü, istihraç baş-

ladıktan kısa bir zaman sonra kuyudan petrol tükenebileceği gibi, çok verimli de olsa yine yirmi beş seneden fazla devam etmez. İşte petrol istihsalının bu meşkûk vaziyeti ve geniş sermayeye ihtiyaç dolayısıledir ki büyük petrol kumpanyaları teşekkül etmiştir. Bundan başka, istihsal edilen petrol tasfiye edilmeğe muhtaçdır ki, buda büyük tesisata ve bittabi masrafa bağlıdır. Nihayet, petrolün muayyen borular veya hususi vağonlarla nakli zarureti ve müstehliklere dağıtılması, sondaj ve tasfiye işlerinden hatta daha masraflı olarak görülmektedir. İşte petrolün istihsalı, nakli, tasfiyesi ticareti, ilâh. yekdiglerine bağlı ve ancak petrol için kullanılabilen hususi teşkilatı icap ettirdiğinden ekserisi Amerikan ve İngiliz sermayesinden müteşekkıl kumpanyalar veya Sovyet trust'leri bu işi derhude etmektedirler.

Petrol istihsalı den memleketleri iki grubda toplamak mümkündür:

- 1 — Amerika memleketleri,
- 2 — Avrupa-Asya memleketleri.

Amerika birleşik devletlerinde petrol memlekette tasfiye edilmekte ve dahili ihtiyacı kapatmaktadır. Asya petrolleri İngiliz Hollanda kumpanyalarının kontrolü altındadır Amerika kıtası dünya petrol istihsalatının % 80 nini temin etmektedir, bunun % 60 dan fazlası Amerika Birleşik devletlerine aiddir. Filhakika 1859 da, ilk defa olarak, Amerika Birleşik devletlerinde petrol

istihsaline başlanmış ve o zamandan beri dünya petrol istihsalinde ön sefi muhafaza etmiştir. Dünya istihsalatında bugün böylece % 60 hissedar olan Amerika Birleşik devletlerinin 1939 daki ham petrol istihsalı 170 milyon ton kadar iken, 1940 yılında bu miktar 185 milyon tona fırlamıştır. 1940 yılının dünya petrol istihsalı takriben 300 milyon tona yaklaşmıştır. 1939 senesinde istihsal 285 milyon ton olduğuna göre dünya petrol istihsalı 15 milyon ton artmış veya diğer bir ifade ile % 10 a yakın bir yükselme nisbeti kaydetmiştir. 1939 yılının günlük vasatı istihsalı 750,000 ton iken, 1940 yılının günlerinde 810,000 tonu bulmuş, yani 60,000 ton artmıştır. Petrol istihsalı artan memleketler arasında Amerika Birleşik devletleri, İran, Hollanda Hindistanı, Irak, Kolombiya, Kanada, Suudi Arabistan ve Mısır kayde değer vaziyette bulunmaktadır.

Aşağıdaki rakamlar, dünyanın belli başlı petrol mütahsil memleketlerini göstermektedir: (1939 istatistiklerine göre)

Memleketler	TON
Amerika Birleşik devletleri	171,000,000
Venezüella	30,600,000
Sovyet Rusya	30,000,000
İran	10,400,000
Romanya	6,200,000
Meksika	5,800,000
Sumatra	5,300,000
İrak	4,100,000
Kolombiya	3,000,000

Trinidad	2,700,000
Arjantin	2,600,000
Peru	1,800,000
Borneo	1,700,000
Bahreyn	1,000,000
Kanada	1,000,000
Cava	800,000
Almanya	800,000
Mısır	600,000
Suudi Arabistan	500,000
İtalya	200,000

Bu rakamlardan görülyorki Amerika Birleşik devletleri, Sovyet Rusya ve Venezüella dünyanın petrol istihsalatının % 80 ninden fazlasını ellerinde tutmaktadır.

memleketimizce 1933 den beri yapılmakta olan araştırmalara rağmen, petrole ancak kısa bir zaman evvel Raman dağında rastlanmış ve diğerlerinde işlemeye elverişli petrol miktarı bulunamamıştır. Memleketimiz her yıl hariçten 5-6 milyon liralık petrol, benzin ve maden yağları idhal etmektedir. Yurdumuz için pek zarurî bir metâ, olan petrolü bulmak için senelerce masraflı ve güç sondajlar yapılmış, ve çok uğraşılmıştır.

1933 de Petrol Arama İdaresi,, namı altında çalışan bir teşekkül daha sonra Maden Tedkik Arama Enstitüsüne bağlanarak memleketimizin muhtelif bölgelerinde petrol aramalarına girişmiştir. Yurdun, petrol bulunması muhtemel olan yerlerinde araştırmalar yapılmış, 18 kadar küçük ve sığ kuyudan başka orta derinlikte (yani 500 - 1400 metre) açılan 6 kuyudan sonucu.

EFE

Dağ gibi heybetli güzel, dağ kadar,
Dağların üstüne yakışan efe
Melekler uğruna kurbanlar adar;
Dillerden dillere dolaşan efe

Kavgada, gezmekte yerinde neş'en;
Övünür seninle biricik Aysen;
Günlerce güneşten o esmerleşen
Yüzünden memleket dolu şan efe.

Dolaşır hayalin dağ, ova, dere,
Dünyayı fetheder gönlün kaç kere!
Seninle boy ölçüşen serilir yere
Çarpılır yanına yaklaşan efe

Bozunca yabancı eller türkünü
Bırakıp gidersin güzel köyünü
Alevler içinde kızıl cenk günü
Alnında açan gül son nişan efe

Dağları yıllarca bir matem bürür;
Ayşecik yüzünü rüyada görür;
Bu Hieran ruhunu hakka götürür,
Şad olur cennete kavuşan efe.

Ali Özler

sunu Raman dağı kuyusu teşkil etmiştir. Bu müddet içerisinde memleketimizin muhtelif yerlerinde Siird mintakasında, Gercüşün Hermiş köyünde, Beşirî kazasında, Raman dağında, Van mintakasında, Trakyada Mürefte civarında Adanada masraflı sondajlar ve araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan bazılarında büyük güçlüklerle de karşılaşmıştır.

Maden - Siird havalisinde yapılan araştırmalarda iyi netice vermemiştir. Nihayet, Siird vilâyetinin cenubu garbisinde, Batman suyu ile Garzan suyu arasında ve Beşirî kaza merkezinin

cenubunda bulunan Raman dağında petrol bulunmuştur. 1050 metre derinlikte bulunan Petrol; bu kuyuda günde 10 metre mik'abı kadar toplanabilecek ve yer yüzüne hususi tulumlarla çıkarılacaktır. Bu petrol, ham petrol olup, koyu esmer renktedir. Büyük ümidlerle dolu bu petrol sahamızda daha bir yıl kadar sondaj ve aramalarla meşgul olunacak ve iyi neticeler verirse kömür ve demire malik olan memleketimiz bu pek kıymetli metâada sahib olarak, pek yakında üç sanayî ve kudret membanında nefsinde toplamış olacaktır.

Coğrafî Bakımdan Balıkesir Şehri Ve Bölgesi

Besim Darkot
İstanbul Üniversitesi Profesörlerinden

— 1 —

Bu akşam kendilerine hitap etmekle şeref kazandığım Balıkesirlilere memleketlerinden bahsetmek benim için acaba biraz garip olmayacak mı? Coğrafyacıların böyle bir adetleri vardır: Bilmediklerinden de bildikleri kadar bahsederler.

Maksadım size Balıkesirin Türkiye çerçevesi içinde coğrafî bakımdan işgal ettiği yeri anlatmaktır. Yurdun bu güzel ve canlı köşesinin, başka bir yerden gelen bir vatandaşa neler gösterdiğini, neler hatırlattığını söylemekle belki sizi alâkadar edebilirim.

Bunun için, ilkönce, Balıkesirin yurt çerçevesi içindeki yeri hakkında bazı umumî görüşleri arz etmeme müsaade ediniz

**

Memleketimizin yer biçimlerini gösteren haritaya şöyle bir göz atalım:

Renklerin manasını kavradıktan sonra yurdun yapısındaki ahengi kolayca sezebiliriz: Cep helerinden üçünü denize dayamış diğer birisi ile koca Asya kıtasına kuvvetlice yerleşmiş, bir ucunda Avrupa kıtasına temel atmış dört köşeli sağlam bir yapı karşındayız. Bu yapının şimal ve cunup cepheleri boyunda dağ sıraları uzanıyor; Bu dağlar doğudan batıya gidiyorlar; Doğuda birbirlerine yaklaşıyorlar, sıkışıyorlar,

yörükler, yükseliyorlar yurdumuzun doğu yüksek yaylâsını meydana getiriyorlar. Bilâkis orta kısımda, dağlar Karadeniz kıyılarını yakından takip ediyorlar ve arkasında İç Anadolu'nun düzlükleri uzanıyor. Batıya doğru gidildikçe dağ tekrar birbirine yaklaşıyor, sa da bu hâl doğuda olana benzemiyor; buranın dağları aşılması güç sıralar meydana getirmeyip aralıklı ve kesik diziler halinde uzanıyorlar: Cenuptaki dağlar (Toroslar), Antalya körfezinden şimal batıya doğru yöneliyor, Uludağ'a kadar takip edebilecek geniş bir sırt teşkil ediyorlar. Şimaldeki sıralar ise, Sakaray'ın batısına geçince bir elin parmakları gibi birbirinden hafifçe sıyrılıyorlar; sıralardan biri İzmit körfezinin şimalinden geçiyor, İstanbul boğazından atlayıp Tırakya'da uzanıyor; diğer birisi İzmit ve Gemlik arasında Bozburun ile sona eriyor; bir üçüncüsü Marmaranın cenup kıyısındaki tepelerle Susurlu ırmağının ağzına kadar geliyor. İşte doğudan takip ettiğimiz dağların son kısımları bunlar! Daha ötede başka bir âlem başlıyor: Batı Anadolu.

Batı Anadolu'nun hususiyeti nedir? Haritamız bize Ege denizinin ne Karadeniz, ne de Akdenizdekine benzemeyen karanın içine bir hayli sokulan körfezler gös-

teriyor; bu körfezlerin nihayetinde, doğuya doğru çok ilerliyen düzlükler de görüyoruz: Bunlar Ege bölgesinin zengin ovalarıdır. Hepsi bir sıraya dizilmiş, araları az çok yüksek dağlarla ayrılmış yeşil oluk gibi batı doğu istikametinde uzanıyorlar. Ege denizinde dökülen ırmaklar, Gediz, Menderes'ler bu olukları takip ederler; deniz havası burada, memleketin hiç bir tarafında mümkün olmadığı kadar içperlere giriyor; Ege kıyısındaki eskiçeğ limanlarından başlayan ve Akdeniz âlemini Suriye ve Mezopotamya'ya, İran'a, Hint ve Çin'e bağlayan kervan yolları da bu olukları takip ederdi. Şimdi İzmirde düğümlenen demiryollarının da yine bu vadiler boyunca Anadolu içlerine sokulduğunu görüyoruz.

Bu batı-doğu istikametli çukur ovaları Marmara denizinin Anadolu tarafında kalan memleketlerde de buluyoruz: İzmit ve Gemlik körfezleri, Ege bölgesi çukurlarının su altında kalmış; eşleridir; fakat bunların kara içinde devam eden kısımları Ege bölgesindekilerden epeyce farklıdır; onlar gibi mütemadi bir oluk meydana getirmiyorlar, tesbih dizisi gibi bir hat boyunca sıralanmış bulunuyorlar; az çok daire şeklinde, yahut beyzi çukurlar teşkil ediyorlar. Bunlardan bir kısmı göklerle işgal edilmiş, bir kısmı da akarsular tarafından getirilen çamur ve kumlarla dolup ova halini almıştır.

Bu ifadeyi şöyle hulâsa ede-

bilirim ki Ege bölgesinin oluk şekli çukurları içinden bu olukların istikametine uyan birer ırmak geçtiği halde Marmara bölgesindeki çukurlar bir hat üzerine dizili ayrı ayrı ovalar ve göller meydana getiriyorlar ve dizilerden boydan boya bir ırmak geçiyor: Marmara bölgesinin başlıca akarsuyu olan Susurlu'nun akış istikameti, bu çukur dizilerine amuttur.

Şimdi, Marmara ve Ege bölgelerinde yer almış olan bu çukurlar sahası arasına az çok yabancı bir bölgenin girmiş bulunduğuna dikkat edelim: Bu, Afyonkarahisar'ın cenubundan başlayarak Biga yarımadasına doğru şimal batı istikametinde uzanan geniş bir sırttır. Bunun içinde ne şimaldeki gibi göller barındıran, ne de cenuptakiler gibi nehirlerle tabii yol hazırlayan devamlı çukurlar pek göze çarpmıyor.

Bu hâl, eskilerin Misya'dedikleri ve bizim tarihimizden alınan bir kelime ile Karesi adını verdiğimiz bölgeyi batı Anadolu'nun diğer kısımlarına nazaran daha güç girilen, daha güç geçilen bir parçası şekline koymuştur. İşte bu hâl, şehrimizin mevkiindeki hususiyet ve ehemmiyeti belirtmeye yarıyacaktır.

Hususiyet ve ehemmiyet dedim; Balıkesir'in geniş bir sahada tabii merkez, baş şehir rolünü oynadığını harita üzerinde bile görüyoruz. Yurdun batı kısmında başlıca şehirlerin serpilisindeki ahenge bakınız: Bursa, Kütahya, Uşak, İzmir, Çanakkale... Bunlar

arasında bir merkeze ihtiyaç olacaktı. İşte bu ihtiyacı karşılayan boşluğu dolduran şehir Balıkesir dir.

Neden bir başkası değil de Balıkesir? Civarındaki başka bir mevki, meselâ Balya, Susurluk, Sındırgı değil de Balıkesir? Tabiat içinde gördüğümüz hiç bir hadise sebepsiz değildir; Balıkesir'in geniş bir bölgeye merkez olması da muayyen sebeplerden ileri gelmiş olmasıdır. Bu sebepler; en iyi bir şekilde Balıkesir şehrinin bulunduğu noktada toplanmış olmalıdır ki burada civardakilere nazaran büyük bir şehir meydana gelmiş olsun.

Bu mevkiindeki hususiyetleri üç olarak görüyorum ve bunları belki — ilk bakışta biraz garip bulacaksınız — “iki hat, bir nokta” sözü ile hulâsa etmek istiyorum; bakınız nasıl?

Balıkesir şehrinin kurulup gelişmesindeki en ehemmiyetli sebep, batı-doğu istikametli tabii bir yol ile şimal-cenup istikametli başka tabii bir yolun birbirini kestiği noktada bulunmuş olmasıdır. Yer biçimleri arızalı olan memleketlerde yollar tabiatın hazırladığı kolaylıkları takip ederler; kervanlar tabiatın çizdiği yollardan geçerler; istilâ orduları onları taklit ederler. İnsanlar barış zamanlarında bu yolların kenarına gelir ve bilhassa düğüm noktalarında şehir kurarlar savaş zamanında ise, bu yolların müdaafası kendileri için hayati ehemmiyeti haiz olacağı için mühim noktaları kaleler inşa ederek tahkim ederler.

Balıkesir için mühim olan tabii yollar hangileridir?

a) Batı-doğu istikametli yol: Mıdilli adasını Biga yarımadasından ayıran ve eskilerin Müsellim kanalı adı verdikleri Mıdilli kanallına (boğazına) bakınız. Batı Anadolu'da gördüğümüz diğer çukurlar gibi batı doğu istikametinde uzanıyor, kara içine sokularak Edremit körfezini meydana getiriyor. Körfezin de daha içeride Edremit ovası ile devam ettiğini görüyoruz. Şimdi Edremit-Balıkesir şosesini takip ederek şehrimize doğru gelelim: Ova, doğu tarafında kapanıyor, fakat daha ötede, Ege, Marmara denizleri arasında su bölümü çizgisi meydana getiren sırtlar üzerinde yolumuz 500 metreye yakın bir irtifaa çıktıktan sonra tekrar alçalarak zemini 300 metreye varan İvrindi ovasına iniyor. Hafif bir sırt, bu ovayı daha şarkta ve yüz metre kadar daha alçakta bulunan Ergama ovasından ayırıyor; nihayet son bir sırtı daha aşınca, en yüksek yeri deniz seviyesinden yüz metreden biraz yüksek başka bir ovaya geçiyoruz ki, işte bu ovanın batı kenarına Balıkesir şehri kurulmuştur.

Demek ki Edremit körfezinin doğu istikametinde devamı, tıpkı Marmara bölgesinde olduğu gibi dizilmiş ovaların son sırasını meydana getiriyor ve bu sıralar yolların içeriye sokulmasını kolaylaştırmakla kalmıyorlar; aynı zamanda buradan Ege denizi havası, Akdeniz iklimi giriyor. Bu tabii yolun tarih devir-

lerinde pek eskiden beri işlemekte olduğunu biliyoruz.

b) Şimâl-Cenup istikametli yol:

Marmaranın cenup kıyısında orta yükseklikte olmakla beraber içeriye girmeyi güçleştiren dağlar uzanıyor. Bunlar en ehemmiyetlisi 750 metreden daha yüksek olan Karadağ'dır. Fakat bu dağ, batı tarafında birdenbire sona eriyor ve böylelikle Karacabey ovası ile Marmara denizi arasında tabii bir yolu yer bırakıyor. Bu yolun sonunda bugün Bandırma limanı var. Evvelce biraz ötede bugün harabesini gördüğümüz Kizik vardı; daha ötede de Erdek, Kapıdağının meydana getirdiği tabii set sayesinde deniz fırtınalarından oldukça korunmuş bir durumdadır. Şimdi, deniz kıyısından başlayan bu yolu takip edelim: Yol Göbel'e kadar ovoidan geçiyor, orada Susurlu vadisini buluyor, Susurluk kasabasında geçiyor, bu kasaba cenubunda halâ izini görmek mümkün olan kadim Roma köprüsünü yanda bıraktıktan ve Karadere vadisi boyunca 300 metre kadar yükseldikten sonra Balıkesir ovasına iniyor. Bu yol, büyük kısmında bugün İzmir-Bandırma demiryolu ile takip edilmektedir. Balıkesir'in daha cenubunda yol uzunca yaylâ sırtlarından Bakır çayı vadisine kavuşmakta, bir taraftan ilk ve orta çağların büyük şehri olan Bergama'ya ve oradan Altınova kıyılarına inmekte, diğer taraftan da Soma ve Kırkağaç üzerinden Akhisar ovasına, oradan da Manisa'ya (Gediz ovasına)

ve İzmir'e varmaktadır.

Görüldüğü gibi, İstanbul ile İzmir arasında irtibat temin eden bu yol da tabiatın hazırladığı kolaylıklardan istifade ederek dağlık arazi arasında geçilmesi güç olmıyan bir alçak sahayı takip ediyor. Edremit körfezi üzerinden Akdeniz havzası geldiği gibi, bu şimdi takip ettiğimiz yol da Balıkesir'e Karadeniz havası getirmektedir.

c. Balıkesir ovası: Buraya kadar söylediklerimle, Balıkesir'in kurulması için mühim olan "iki hat", anlatmış olduğumu sanırım. İki hat, bir nokta demiştim. Nokta kelimesi ile anlatmak istediğim şey, bu iki hattın birleşme yerinde bulunan Balıkesir ovasıdır. Mühim olan şey, iki yolun birbirini sadece kesmesi değil, fakat birbirlerini kestikleri noktanın büyük bir ova halinde genişlemiş bulunmasıdır. İşte bu hal, yolların düğüm noktasında bulunması tabii olan konak yerine zengin bir ova kenarında kolayca genişleyecek saha yaratmıştır.

Demek ki, Balıkesir'in kuruluşunda yolların mühim rol oynamış olduğun iddiası etmek yersiz sayılmaz; bu bakımdan Balıkesir'e bir "yol şehri", diyeceğim. Şehirler türlü türlü sebeplerle kurulmuş olabilir: Sanayi şehri, liman şehri, müstahkem şehir, v.s. ... Balıkesir de bir yol şehridir.

Şunu da ilâve edeyim ki, kendisine aynı zamanda deniz havası getiren bu iki tabii yoldan başka, Balıkesiri alâkadar eden yollar yok değildir. Cenup doğu

istikametinde Sındırgı'ya giden yol, şimalbatı istikametinde Balya üzerinden Çanakkale'ye giden yol gibi. Fakat burada şunu da söylemeliyim ki, Balıkesir'in bir yol şehri olarak ehemmiyetli bulunması yalnız uzak zamanlardan kalma hadiselerin devamından ibaret değildir. Cumhuriyet devri belki yurdun herhangi bir noktasından ziyade, Balıkesirde yolların ehemmiyetini artırmakla kalmadı, fakat yeni yeni yollar da yarattı: Balıkesir, Cumhuriyet devrinde güzel bir şose ile Çanakkale'ye bağlandı; yine Cumhuriyet, Edremit körfezinden Balıkesire gelen, fakat burada sona eren yolu Balıkesir-Kütahya demiryolu ile iç Anadolu'ya kadar uzattı; bu suretle Balıkesir eski kervan yollarının sonra bir iki şosenin düğüm noktası olarak kalmadı bir de demiryolu düğüm noktası oldu.

Balıkesir, sadece hayli geniş bir mıntakanın faaliyetini kendine çeken bir merkezden ibaret değildir. Yolları sayesinde bu şehir yurdumuzun önemli transit merkezlerinden biri olmuştu. Bu rol de eskidir; eski çağlara kadar çıkar. 23 asır evvel büyük İskender cihanı fethetmek için Çanakkele boğazını geçmiş, Dara'yı Granikos — şimdi Biga çayı — kenarında mağlup ettikten sonra doğuya doğru yürümüş, Susurlu vadisi boyundan cenuba inerek 2274 yıl evvel buradan geçmiştir. Daha sonra, Asya içlerine soku lan büyük yolların başı, çamurla

tıkanan Ege denizi limanlarından Marma sahillerine geçince, yani Bizans şehri büyük bir imparatorluğa payitaht olunca Bizans ile zengin Ege bölgesi arasındaki kara irtibatı Balıkesirden geçti; nasıl ki bugün İzmir'i İstanbul'a bağlayan en kısa yol yine buradan geçiyor. Balıkesir'in transit merkezi roli, burayı alâkadar eden yeni şimendiferlerin inşası ile şüphesiz daha fazla inkişaf etmeye namzettir.

Bu uzunca iznelerimle Balıkesir'in mevkiindeki önemi az çok belirtmiş olduğumu sanıyorum. Şimdi müsaadenizle 39 sene evve (1902 de) yine böyle bir nisan ayının güzel bir gününde Balıkesiri ziyaret etmiş olan bir ecnebi âliminin burada kaydettiği intibahardan bazılarını anlatmak istiyorum. Adı Philippson (Filppson) olan bu zat, şehrin biraz cenubunda, üzerinde birçok yel değirmenleri bulunan tepeye çıktığı sırada oradan ne kadar güzel bir manzara seyrettiğini söylemekten kendini alamıyor: Önünde uzanan geniş ova üzerine birçok köyler serpilmiş. Ovanın hemen hiç bir yeri boş kalmıyacak şekilde ekilidir; hatta etraf-taki tepelerin ta yüksekliklere kadar tarlalarla örtülü olduğu görünüyor. Philippson şehirden bahsederken Balıkesir'in yalnız bu mümbit ovanın değil, fakat bütün orta Misya bölgesinin tabii merkezi olduğunu soylüyor ve

(Sonu 528 inci sayfada)

ZAFER

İki perdelik millî facia

YAZAN: Suat Canvaner
Kadostro fen memuru

EŞHASLAR

Kudret	30	yaşlarında bir Subay
Baba	50	" Kudretin babası (Ahmet)
Veli	40	" Ahmedin komşusu
Kaymakam	30	" Ecnebler
Çavuş		
2. Türk Askeri		
1. Ecnebi Askeri		

— Birinci Perde —

(Baştarafı 100 üncü sayıda)

Asker — (D şarıları arar bir şey bulamaz tekrar sahneye girerken ayağına yerdeki baston ilişir eğilerek alır) Buldum çavuş um nah işte kaymakam beyin bastonu.

Çavuş — (Bastonu acele ile alır muayene eder) evet onu doğru söyletin bakalım Kaymakam beyi neyptiniz hem buradan biraz evvel silâh sesi duymuşlar yoksa öldürdünüz mü.

Asker — (Odanın içini araştır. makta olan nefer) çavuşum bak halının üzerinde kanvar (hep birden oraya bakarlar)

Çavuş — (İhtiyarlara) düşün bakalım karşıma sizleri söyletmesin bilirim.

Veli — Elinden geleni geri bırakma hatırım kalır (hep çıkarlar)

(Birinci perdenin sonu)

İKİNCİ PERDE

(Bu perde daha doğrusu canlı bir tablodur)

(Perde açıldığında sahne: Bir Hapishane hücceresidir, ortada bir insan ölü gibi yatmakta onun baş ucunda Ahmet Ağa oturmuş kendi kendine konuşur)

Baba — Veli benim dert ortağım Sadık komşum kalk tanyeri ağrıyor Kudretim gittiği saat yaklaştı bizde gidelim bizde onlara kavuşalım onların arasına karışalım (o sırada dışarıdan keman hazin bir parça çalmağa başlar Baba susarak sesi dinler ve sonra) bak veli dertli kaval gibi kaval inlemeğe başladı bu sesi nekadar çok seversin. Kalk vakit yaklaşıyor. Şimdi o susar susmaz acı hakikat ile karşılaşacağız. Nerede ise işgenceciler gelecek (Veliden birses alama. yınca üzerine eğilerek) Veli Veli ne oldun niye ses vermiyorsun (Hayretle) Eyvah aziz arkadaşım demek sende beni yalnız bıraktın yarap ne çıkmaz canım varmış tam bir aydır gece gündüz işkence içinde kıvranıyordumda

ölmeyorum ey Hürriyet ateşine susamış arkadaşım. Benim yüzümden sende bu uğurda can verdin Af et beni ölümüne ben sebep oldum (Bu sırada içeriye bir çavuş bir nefer girer)

Çavuş — Ne konuşuyorsunuz fesat kumkuması herifler. (Veliye bir tekme vurarak) be bunak.

Baba — (Sürünerek araya girer) ondan şeytan bile vaz geçti be hey allahdan korkmaz insanlıktan utanmaz alçak sen daha vaz geçmiyecekmisin. yaptığınız işkenceler yetmiyormuş diye dün gece gözlerini oyduktan sonra atık birdaha kalkmak üzere yattı;

Çavuş — Haydi martaval okuma çekil aradan.

Baba — Martaval değil hakikatten bahis ediyorum o çoktan öldü yapacağınız bir işkence kaldı ise bana yapın ki bende ona kavuşayım.

Çavuş — (İhtiyarın omuzuna bir tekme vurarak yere yıkar) haydi oradan karışma benim işime ben bilirim yapacağım işi. (Veliyi döğmeğe başlar Ses almayınca eğilerek muayene eder ve) vay canına ölmüş ha ne ise ucuz kurtuldu bir gün daha yaşamış olsa idi ben bilirdim yapacağımı bak ozaman nasıl bülbül gibi konuşurdu.

Baba — Ucuz kutulduha yapmadığınız canavarlıkmı kaldı

son olarak gözlerinizde oyduunuz. Daha ne yapacaksınız eğer unuttuğunuz bir işgence kaldı ise işte ben hazırım buryrun.

Çavuş — (Sopa ve tekme ile Babayı döğerek) Söyle diyorum sana yoksa sende bunun gibi olacaksın söyle diyorum Kaymakamı kim öldürdü de kuyuya attı

Baba — Sana ben öldürdümde kuyuya attım diye kaç defalar sövledim daha nasıl söyleyeyim ben öldürdüm ben öldürdüm.

Çavuş — Tabancayı ne yaptınız

Baba — Onuda kuyuya attığımı kaç defadır tekrar ediyorum

Çavuş — Yalan diyorsun kuyuda yalnız Kaymakamın ölüsünü bulduk tabanca olmuş olsadı oda bulunur idi. (Nefere dönerek) haydi başla bakalım (Nefer ahmet ağanın tırnaklarını sökmeğe başlar)

Baba — (Diz çökmüş bir vaziyette izdirapla kıvrınarak) Alçaklar insan suratında yaratılmış canavarlar sok elin titremesin sok of öldürün kâfi artık tahammülüm kalmadı Neredesin karaman ordum Neredesin yağız yuzlu mert Mehmetçik yetiş yetiş kurtar yurtdaşlarını. (Busırada dışarıdan birkaç el silâh sesi ve onu müteakip dağ başını duman almış şarkısı duyulur. Düşmanlar titrerler ses yavaş yavaş uzaklaşırken Kudret subay elbisesi üzerinde elinde tabanca ve arkasında iki Türk askeri içeriye girerler)

Kudret — Eller yukarı (Asker-
lere) Bağlayın şunları

Çavuş — (Diz çökmüş yalvar-
arak) Yapma paşam biz öldür-
medik o gendi öldü vallah bizim
kabshatımız yok.

Kudret — Sus baykuş gibi
ötme

Baba — (Sürünerek Kudretin
çizmelerine sarılmak ister) ber-
huder ol Türk askeri

Kudret — (Eğilerek yerden
kaldırır yüzüne bakınca hayretle
Babacığım beim babam (diyerek
ihtiyarın boyauna sarılır)

Baba — Evlâdım biricik Kud-
retim semisin. Oh yarabbi ölme
den bir daha seni sağ olarak
buldum artık ölsemde gam yemem
yaşa Türk askeri

Kudret — Ne oldun babacığım
burada ne arıyorsun Evet hakikatı
şimdi anladım Dimek alçaklar
benim intikamımı senden aldılar
öylemi (etrafına bakınarak yerde
yatan Veliyi göstererek) Bu bu-
da kim.

Kudret — (Babasını bırakarak
yerde yatan Veliye doğru uzanarak)
Veli dayı kalk ben geldim.

Baba — Üzülmeye oğlum o çok
tan aramızdan ayrıldı Alçakların
yaptığı işgenceye tahammül ede-
miyerek dün gece gözleride oy-
ulduktan sonra öldü.

Kudret — (Ecnebi çavuşuna
dönerek) Alçaklar ne isterdiniz
şu zavalıdan

Yapacağınız bir iş varsa erkek-
ler gibi cepheye bizimle vuruş-
maya geleysiniz eli silâh tutmaz
zavallılara herkes işkence yapar.
(Babasına dönerek) Üölme baba
bunların intikamı kalmayacak
hepsi alınacaktır.

Baba — (Yavaş yavaş titremeğe
başlar ve kesik kesik) var olun
yenilmez Türk erleri (düşerken
Kudret kucaklar) Haydi haydi
oğlum vazifen bekleyor....
bacasından.... kızıl alevler çıkan
...Türk ordusu varolsun Mehmet-
çik (Oğlunun kolları arasında
ölür)

Kudret — (Babasını Velinin
yanına yatırdan sonra askerlere)
Arkadaşlar ölen babam ona yap-
tırılacak son vazifem pek çoktur
fakat ondan daha mukaddes yap-
ılması lâzım gelen vazifem varki
bu babamdan hayatımdan daha
mukaddestir Haydi arkadaşlar
ölüye son hürmetimizi yapalım
(Hep birden ölüleri selâmlarlar)
Haydi arkadaş alın bu alçakları
yarın yaptıkların canavarlığın
hesabını Adil kanunlarımızın
karşısında verirler (Ecnebler ön-
de Mehmetçikler onları takip
ederler Kudret arkadan çıkarken)
Herşeyden mukaddes olan vazife
ye doğru ileri (bu sırada keman
hazin hazin çalarken perde yavaş
yavaş kapanır.

(İkinci perdenin sonu)

5/ Eylül /940 Babaeski

Suad Canvaner

GENÇ YAZILAR:

BABAMLA İLK GEZİM

Emin Faik

Babamın elleri saçlarımda
dolaşıyordu.

— Kalk oğlum bak geldik...

İlk okuldayım. Cumhuriyetin
onuncu yıldönümü idi.

Balıkesirdeki o güne has em-
salsiz tören halâ gözlerimin önü-
ndedir.

O akşam üzeri babamla İstan-
bula gidecektik.

İçim içime sığmıyordu Küçük
tenberi methini işittiğim bu şeh-
rin kendisini görecetim. Kimbilir
ne kadar güzeldir, diyordum.

Trende güçlkle yer bulduk.
Üçüncü kampana çalarken bilmem
neden, içim sızladı. O anda Ba-
lıkesir bana daha güzel görünü-
yordu. Ayrılmak istemiyor gibiy-
dim.

Trenin düdüğü kulaklarımızda
çınladı. Ağır ağır istasyondan
uzaklaşıyoruz.

Gittikçe küçülen kalanların
ellerindeki mendiller, güvercinler
gibi çırpınıyorlar.

— Bu geceyi denizde geçire-
ceğiz dedi.

Tren, harıl harıl yolu yiyordu..

Karşıya bakıyorum...

Üçpınar köyü...

Tepedeki bir sürü köye doğru
ilerliyor...

Güneş pesbembe bulutların
arkasında, batmağa hazırlanıyor.

Yerime oturdum.

Babamla konuşuyoruz.

— Biraz sonra «Yeniköy»e
varacağız. Neyazıkkı, karanlıkta

köyü göremiyeceksin.

— Ben orasını biliyorum. Bir
kaç sene evvel mekteple gitmiş-
tik. Fakat o günkü yağmur bizi
sığındığımız camiden dışarı çıkar-
mamıştı.

Cebimden «Türkdil» gazetesini
çıkardım. Yalnız Cumhuriyetten
ve büyük kurtarıcıdan bahsediyor.

Bir müddet sonra tren yavaş-
ladı Kompartımanın penceresin-
den, dışarı baktım. Yeniköy'e
gelmişiz...

İstasyon bayraklar ve fener
lerle danatılmış Epey insan var.
Halkın ortasında davul ve zur-
nalar Onuncu yıl marşını çalı-
yorlar. Herkes neş'e içinde. Tren
çok beklemedi Yolumuza devam
ediyoruz.

Babam yiyecek çıkardı. Gazete-
lerin üzerine koydu.

Beraberce yemeğe başladık.

Epey açkımız.

Yol arkadaşlarımızda bizim
gibi yaptılar.

Herkes akşam yemeğini yiyor.

Yolda yediğim, ilk akşam ye-
meği bu oldu.

Yemekten sonra babamla yanı-
mızdaki yolcular konuşmağa
başladılar. Birisi Aydından bir
öğretmen ikisi de İzmirli tüccar-
mış. Öğretmen Bandırma'ya ana-
sına kavuşmağa gidiyormuş
Diğerleri de işlerini görmek için
İstanbul'a gidiyor. Tüccarlardan birisi
çok neşeli adam. Tuhaf hikâye-
ler anlatıyor, bizi güldürüyordu.

Nekadar geçti bilmem, Susurluğa gelmişiz. Burada da istasyon bayraklar, yeşil dallar ve ışıklar- la süslenmiş, birkaç yolcu iadi.

Binenlerde yok değil...
Heybeli bir köylü de bizim kompartımana geldi.

Hali vakti yerinde birine benziyor Galiba bir tanıdığı, bitişik kompartımandan ona seslendi.

— Çakır ağa! burada burada yer var. Gelemez misin?

Köylü:

— O o o... Sen misin Ahmet bey diyerek yanımızdan uzaklaştı..

Tirenimiz, korkunç homurtular ile gecenin sessizliğini yırtarak ilerlemekte...

Gökte bulutlar arasından sıyrılmaya çabalayan güzel bir ay var.

Tüccar yarım kalan bir hikâyelerini bitiriyor.

Biraz rüzgâr var galiba pencerenin Perdeleri havalanmaya başladı. Öğretmen camı kaparken tüccar söyleniyordu.

Hava bozacağa benziyor. Deniz dalgalı olacak, sanıyorum.

Öğretmen;

— Belli olmaz, fakat herhalde dümdüz de değildir, dedi.

Öbür tüccar fırtınalı bir deniz yolculuğunu anlatmaya başladı.

Hepimiz cankulağı ile onu dinliyoruz..

Hikâye bitti. Öğretmen parmağı ile dışarısını göstererek bağırdı:

— Manyas gölüne gelmişiz.

Camden baktım. Uzakta göl sihirli bir kâğıt gibi yayılıyor.

Öğretmen devam etti;

— Bandırmaya birşey kalmadı.

Göle birdaha baktım. Ayın cömertçe serptiği ışıkları altında pırıl pırıl parlıyor.

Uyku gözlerimi zorla kapıyordu. Gazeteleri karıştırdım. Bütün kompartımanı güldüren tüccara kulak verdim. Hiç kâr etmiyordu. Uykum bir türlü beni bırakmıyor..

Tren düdüğü ile gözlerimi açtım. Tünelden geçiyormuşuz. Herkes hazırlanıyordu Biraz sonra istasyona varıldı. Orada epey durduk..

Pencereden herkesin baktığı tarafa baktım.

Deniz ve önünde yükselen Balıkesirin en güzel kazası..

Uzaktan bir nur şehrine benzeyen Bandırma bana çok şirin göründü..

Ufak bir sallantı, ve tekerleklerin hareketi.

Asıl istasyon iskeleninin yanındaymış.

Dışarı seyredenlerden biri bağırdı;

— Vapur hazır.

Hakikaten demir atmış büyücek bir vapur bizi bekliyor.

Deniz pek dalgalı değil..

Sular kıyıya atılmış kayalara çarparken güzel sesler çıkarıyorlar.

Tren yavaşladı, ve nihayet durdu.

Bandırma garına girdik.

Babamla ufak çantalarımızı alarak indik.

Kalabalığı yarararak iskeleye doğru yürüyoruz..

— Sen yürüye dur ben biletleri alayım, dedi. vapura iskele binasının içinden gidiliyor.

Demir parmaklık kapıdan

çıkınca, gözüme geminin ismi ilişti

« Bursa »

O anda birisi elimden tuttu. Baktım. Babam

Beraberce vapura geldik.

Salonun köşesinde iki kişilik yer vardı.

Çantalarımızı yerleştirdikten sonra, kanepeye oturduk.

Etrafıma bakıyorum. Hemen herkes yabancı.

Şurada burada neşeli guruplar var.

Kahkahalar salanuçunlatıyor. Babam Balıkesirli bir arkadaşını bulmuş onunla konuşuyor.

Bir aralık bana döndü Uyumak istediğimi anlamış galiba

— Sen oraya yatta paltomu da üzerine örteyim dedi.

Söylediğini yaptım. Bir aralık gözlerimin önünden yeksek binalar, güzel saraylar ve Camiler kervan gibi geçiyor.....

Babamın elleri saçlarımda doluşuyordu.

— Kalk oğlum bak geldik.

Kalktım.

— Dışarı gidelim de bak sana ne göstereceğim.

El ele salondan çıktık.

Hava henüz aydınlanmıştı.

— İşte İstanbul!

Babamın gösterdiği tarafa baktım.

Uzakta, gözümün alabildiğine geniş bir yerde sayısız elektrikler yanıyor.

— Nekadar büyükl. demişim.

Sesim, vapura yol veren suların şırıltısına karıştı.

Serin bir rüzgâr yüzümü ok

şıyor.

Hemen herkes gittikçe yaklaştığımız İstanbulu seyrediyor.

İçeriye pardüsümü giymek için girdim. Biraz sonra çıkarken, babam çağırarak.

— Yavuza bak dedi.

Elile işaret ettiği yerde şanlı Amiral gemimiz, pırıl pırıldı.

Direklerine varıncaya kadar her tarafı elektriklerle donatılmış Hava nerdeyse aydınlanacak.

— Biraz birşey yiyelim gene seyredereziz.

Deyen babamla salona girdik. Birkaç kişi eşyalarını dışarı çıkarmağa çalışıyor. Bir kadın çocuğu ile kahvealtı ediyor.

Çıntadan biraz ekmek peynir çıkardık. Hem yiyor hem konuşuyoruz.

Yemekten sonra, babam.

— Sana, gel adaları göster-eyim dedi.

Dışarı çıktık. Güneş yeni doğmuş, geminin arka tarafından adaları seyrediyoruz.

— Bunların isimlerini biliyor musun? baba

— Hepsine Prens adaları derler. En büyükleri Kınalıada, Heybeli ada, Büyük ada diye adlanırlar.

Geminin ön tarafına doğru yürüyoruz

Babam:

— Uzakta denizin ortasındaki şu küçük yapı (Kızkulesi) dir, dedi. Ben oraya bakarken ilâve etti.

Şöyle bir hikâye vardır.

«Hükümdarın birine kâhinler kızının yılan sokması ile ölece-

ğini söylemişler. Oda yavrusunu kurtarmak için deniz ortasında yaptırdığı bu binaya kaldırmış Prensesse birgün bir sepet yiyecek hediye gelmiş, fakat sepetin içinde bir Engrek yılanı gizliymiş Zıvalı kızcağızı bu yılan öldürmüştü»

Ben Kızkulesine dalgın dalgın bakarken elile başka bir tarafı işaret etti.

Ağaçlarla süslü yemyeşil bir deniz kıyısı.

-- Buraya Sarayburnu derler. Gazimizin heykelini seçebiliyor musun?

Baktım ağaçların arasından tunç bir baş yükseliyor. Onun başı.

Eşsiz kahramanın önünde saygı ile eğildim.

— Bak parkın arkasında yükselen tepeye kurulmuş birçok binalar görülüyor.

Padişahların oturdukları saraylar bunlardır.

— İsmi nedir acaba?

— Topkapı sarayı. Şimdi müzedir.

Daha ileride birçok minareler göğe deyecek gibi.

Babam

— Ön taraftaki A y a s o f y a camiidir. Bizanslılardan kalma. Eskiden kiliseymiş. Daha arka

(Baş tarafı 517 inci sayfada)

“demiryolu yapıldığı zaman şehrin mühim bir düğüm noktası meydana getireceğine şüphe etmiyorum,” diyor.

Acaba, böyle dün denecek kadar yakın bir zamanı bırakıp çok uzak devirlere doğru gitsey-

daki 6 minareli olanı da Sultan Ahmet camiidir, diyor.

— Butarafa bak. Deniz bittiği yerde, dalgalarla kucaklaşan bembeyaz bir saray var. Dolma bahçe sarayı. Gazinin İstanbula geldiğinde «Ben burada milletimin misafiriyim» dediği saray

Şehre gitikçe yaklaşıyoruz.

Bizi karşılamaya gelen martılar uçuyorlar.

Masmavi denizi, martılar kadar beyaz köpükler süslüyor.

Karşıdan iki kıyıyı büyük bir köprü birleştiriyor. Galata köprüsüymüş Köprünün hizasında yüksekçe bir yerde heybetli bir cami var.

Babam söylüyor;

— Koca Sinan'ın eseri Süleymaniye. Kanunî zamanından kalma. Onun devri kadar muhteşem değilmi?

Büyük Mimarımız «Süleymaniye benim kalfalığının eseridir» demiş.

Caminin civarında bir kule var. O da Beyazıt kulesidir...

Bakıyorum. Kulenin üzerinde al bayrağımız da dalgalanıyor.

Eşyalarımızı çıkarmak için salona girdik.

Biraz sonra İstanbulun toprağına ayak basacağız...

dık ve yine o zaman, bu güzel ovanın bir kenarından etrafımıza baksaydık ne görürdük? Burada bir şehir kurulmasına elverişli şartlar o kadar kuvvetle mevcuttur ki çok eski devirlerde de böyle bir şehrin yaşamış olduğu muhakkaktır.

(ROU VAR)

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	»
Amasya	Yeşilirmak	»
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	»
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ölker	Aylık
Artvin	Çoruh	İki ayda bir
Denizli	İnanç	Aylık
Diyarbakır	Karacadağ	»
Elaziz	Altan	»
Eminönü	Yeni Türk	»
Eminönü	Halk bilgisi Haberleri	İki ayda bir
Kayseri	Erciyeş	Aylık
Eskişehir	Halkı	»
Gireson	Akse	»
Isparta	Ön	»
İzmir	Fikirler	»
Kars	Doğuş	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	»
Mersin	İçel	»
Merzifon	Taşan	»
Milas	Yeni Milas	»
Muğla	Muğla	»
Niğde	Akpınar	»
Niksar	Ölker	»
Trabzon	İnan	»
Samsun	19 Mayıs	»
Sinop	Dıranaz	»
Sivas	Orta yayla	»
Yozgat	Bozok	»
Zonguldak	Kara Elmas	15 günde bir
		3 Ayda bir b

Sayısı 15 kuruştur

Türkdili Matbaası—Balıkesir